

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

7. Рахлевская Л. Антропологический подход в профессиональном воспитании учителя в современном педагогическом вузе // Л. Рахлевская // Межвузовский сборник научных трудов. – Курск, 2000. – Режим доступа: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Postmetodyka/2002_7-8.pdf
8. Ушинский К.Д. Собрание сочинений. “Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии” / К.Д. Ушинский. – Режим доступа: OCR.Biografia.Ru
9. Ушинский К.Д. Педагогические сочинения: В 6 т. / К.Д. Ушинский. – М.: Педагогика, 1990. – Т. 5. – 528 с.
10. Эльконин Д. Размышления над проектом. – Режим доступа: http://www.e-reading.club/chapter.php/1034564/33/Slobodchikov_Psihologiya_obrazovaniya_s_heloveka._Stanovlenie_subektnosti_y_obrazovatelnyh_processah.html.
11. Wilsz J. Znaczenie niekształtowlanych cech osobowosci czlowieka w procesie kształcenia przedzawodowego. – Częstohowa, 1996. – С. 14 – 15.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2016

УДК 378.124:378.4(73)

Ірина Зварич, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри теорії та практики перекладу навчально-наукового центру мовної підготовки Національної академії СБ України, м. Київ

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

У статті проаналізовано історичний розвиток оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США; з'ясовано історичні періоди розвитку оцінювання, запропоновано назви цих періодів, висвітлено критерії за якими визначено історичні періоди розвитку оцінювання.

Ключові слова: історичний розвиток, періоди розвитку, професійна діяльність, навчальна дисципліна, оцінювання, критерії, рівень якості знань, викладачі, освіта, вищий навчальний заклад.

Літ. 12.

Ірина Зварич, доктор педагогических наук, старший научный сотрудник, доцент кафедры теории и практики перевода учебно-научного центра языковой подготовки Национальной академии СБ Украины, г. Киев

ОЦЕНИВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ У ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ США

В статье проанализировано историческое развитие оценивания профессиональной деятельности преподавателей у высших учебных заведениях США; выявлено исторические периоды развития оценивания, предложено названия этих периодов, выяснено критерии, за которыми определено исторические периоды развития оценивания.

Ключевые слова: историческое развитие, периоды развития, профессиональная деятельность, учебная дисциплина, оценивание, критерии, уровень качества знаний, преподаватели, образование, высшее учебное заведение.

Iryna Zvarych, Doctor of Sciences (Pedagogy), Senior Research Officer, Associate Professor of the Translation Theory and Practice Department of the Educational and Scientific Center of Language Training at the National Academy of Security Service of Ukraine, Kyiv

THE ASSESSMENT OF THE PROFESSIONAL TEACHERS' ACTIVITY AT THE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION IN THE USA

The article deals with the historical development of assessment of the professional teachers' activity at the Institutions of Higher Education in the USA; and with the historical periods of development of assessment and the titles of these periods are offered. The determined criteria of development the historical periods of assessment are reflected.

Keywords: historical development, the periods of development, a professional activity, a training subject, an assessment, criteria, a level of quality of knowledge, lecturers, an education, Institutions of Higher Education.

Постановка проблеми. Важливим у вихованні молоді була, є і залишається неповторна постать педагога, яка поєднує дві могутні сили – совість і розум, і сприяє удосконаленню системи освіти. Однією з умов підвищення якості вищої освіти є забезпечення

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

високого рівня якості знань і педагогічної компетентності викладачів, які здійснюють процес обслуговування освітніх послуг. Зрозуміло, що скільки існує освіта, в ній завжди залишається своєрідне співвідношення об'єктивного і суб'єктивного в навчальному процесі. Тому, основною постаттю в цьому був і залишається викладач, від культури і знань якого завжди залежить той оптимальний варіант оцінювання, який духовно підтримує здобувачів в опануванні ними знаннями, в самовдосконаленні. Викладачі – це найважливіший навчальний ресурс, доступний для більшості здобувачів вищої освіти. Професійна діяльність педагогів, зокрема рівень якості їхніх знань і компетентність є ключовим чинником, який визначає потенціал вищих навчальних закладів як в Україні, так і США.

Аналіз наукових досягнень і публікацій.

Американські вчені А. Херріс (Harris A.), Т. Хусен (Husen T.), Р. Тайлер (Tyler R.) А. Трес (Trace A.) надають перевагу порівнянню навчальних програм і планів вищих навчальних закладів як у США, так і в інших розвинутих країнах світу, зокрема, колишнього Радянського Союзу, Франції, Англії, і досліджують якість системи освіти оцінювання освітніх процесів та обслуговування вищої освіти.

Мета статті і завдання: проаналізувати історичний розвиток оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США; з'ясувати історичні періоди розвитку оцінювання, запропонувати назви цих періодів, висвітлити критерії за якими визначено історичні періоди розвитку оцінювання.

Виклад основного матеріалу. Педагогічне оцінювання щодо визначення професійної діяльності викладачів та їхнього рейтингу трактується в американській літературі як “evaluation” та “assessment”.

Термін “evaluation” розглядається як загальна категорія педагогічного оцінювання, а “assessment” – це визначення якісної підготовки педагогів до процесу викладання навчальної дисципліни. Джон Вільмут наголошує на тому, що “assessment” є частиною оцінювання “evaluation”, тому що “evaluation” – систематичний процес збирання даних діагностування та їх обробки, який сприяє узагальненню отриманих результатів, зокрема, якості викладання навчальної дисципліни та рейтингу професійної діяльності викладачів [2, 19]. Оцінювання професійної діяльності викладачів – це низка процесів, спрямованих на визначення фахової підготовки педагога до ведення навчального процесу, його майстерності

і компетентності у висвітленні навчального матеріалу та вміння спілкуватися зі студентами. Тому оцінювання педагогічної компетентності викладачів як загальна категорія має такі функції: контроль і звітування; оцінювання з метою окреслення подальшого розвитку фахівців; підвищення рівня їхніх знань.

Оцінювання професійної діяльності викладачів для контролю і звітування здійснюється для регулювання й визначення загального впливу програми або ініціативи, сертифікації та відбору. Процес оцінювання для контролю й звітування використовують із стратегічною чи політичною метою для з'ясування результатів рейтингу викладачів, прийняття рішень і звітування на місцевому, регіональному та державному рівнях.

Оцінювання професійної діяльності викладачів для подальшого розвитку пов'язане з діагностуванням, що сприяє прийняттю відповідних рішень та удосконалюванню процесу навчання і може поєднувати методи кількісного та якісного забезпечення: формальні методи, спостережувальні та описово-нарративні стилі, повідомлення про досвід зацікавлених сторін.

Оцінювання професійної діяльності викладачів для підвищення рівня знань здійснюється з метою вдосконалення педагогічної компетентності, майстерності, підвищення якості висвітлення навчального матеріалу в процесі викладання навчальної дисципліни.

Отже, оцінювання як загальна категорія “evaluation” – це систематичний процес, який використовує дані результатів діагностування професійної діяльності і потребує обробки їх, передбачає винесення рішень, з'ясовує їх цінність, використовує критерії судження і зумовлює прийняття рішень: удосконалювання, відбору, сертифікації та звітування [2, 20].

Процес оцінювання професійної діяльності викладачів тісно пов'язаний з процесом навчання і виховання студентів, тому його можна вважати формульним і підсумковим. *Формульне оцінювання професійної діяльності викладачів* – це процес пошуку нових засад у діагностуванні та обробці результатів рейтингу педагогів, які можуть використовуватись для визначення якості навчального процесу та обслуговування освітніх послуг у вищій школі [3].

Формульне оцінювання професійної діяльності викладачів може бути: частиною ефективного планування щодо складання анкети “Викладач очима студентів”, зосередженого на тому, як висвітлити навчальний матеріал у процесі його викладання; основою визначення особливостей орієнтації навчального процесу в

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

аудиторії (assessment system). Підсумкове оцінювання професійної діяльності викладачів містить: сертифікацію індивідуальних досягнень педагога, забезпечення інформацією для службового підвищення, з'ясування результативності рейтингу педагога, отримання інформації, необхідної для контролю і звітування.

Українська дослідниця І. Булах визначає оцінювання як "evaluation" – процес формування висновків на основі порівняння кількісних показників, отриманих із різних джерел, із певними стандартами і який здійснюється для вдосконалення програм навчання. На її думку, оцінювання як "assessment" – це процес обробки результатів оцінювання, систематизація, аналіз, узагальнення тощо. Вимірювання, – стверджує дослідниця, – це процес присвоєння числового значення певній якості особи відповідно до її кількісного вияву із застосуванням чітко виражених правил вимірювання [1, 11].

В американській літературі щодо визначення якості стану освіти вживається і термін "monitoring". У перекладі з англійської мови він означає "контроль", "відстеження" і вживається переважно для вивчення якості стану освіти, фахової підготовки викладачів. Моніторинг передбачає систематичне збирання показників якості освіти, рейтингу вищого навчального закладу, професійної діяльності викладачів, щоб забезпечити освітні послуги і впливати на систему керування й контролю. Отож моніторинг передбачає застосування зазначених показників, щоб сформулювати оцінне судження як до рейтингу ВНЗ, так і професійної діяльності викладачів з метою підвищити якість забезпечення освітніх послуг, зокрема, навчального процесу.

Український учений В.І. Ляшенко зазначає, що моніторинг в освіті – це система заходів щодо збирання, опрацювання, аналізу та поширення інформації з метою вивчення й оцінювання стану функціонування певного суб'єкта освітньої діяльності чи освітньої системи загалом та прогнозування їх розвитку на основі аналізу одержаних даних і виявлення тенденцій та закономірностей. На думку В.І. Ляшенка, освітній моніторинг спрямований як на результат освітньої діяльності, так і на сам процес, який спричинив такий результат, тобто навчання, виховання, викладання, управління, ресурсне забезпечення тощо [4, 23].

Таким чином, моніторинг вищої освіти характеризується стандартами спостереження за освітнім процесом, оцінкою та прогнозуванням його перспективного стану в полі функціонування освітніх інституцій, систем

освіти. Моніторинг передбачає систематичне збирання показників якості освіти, рейтингу вищого навчального закладу, професійної діяльності викладачів, щоб забезпечити освітні послуги і впливати на систему керування й контролю. У системі педагогічного оцінювання моніторинг розглядається як результат навчальної діяльності студентів та фахової підготовки викладачів.

Американський дослідник Р.У. Тайлер (Tyler Ralph W.) здійснив моніторинг знань студентів на різних курсах в університеті Огайо (Ohio State University). Учений порівнював результати досягнень студентів університету з результатами студентів вищих навчальних закладів інших штатів та країн, зокрема колишнього СРСР. Як керівник комітету Національного оцінювання прогресу освіти (NAEP – National Assessment of Educational Progress) він дослідив якість системи освіти оцінювання освітніх процесів і створив комітет, який надавав щорічні дані про навчальні досягнення студентів у вищих навчальних закладах США. Згодом Р.У. Тайлер здійснив порівняння навчальних програм і планів та зумів вплинути на якість обслуговування вищої освіти, оскільки у період формування вищої освіти США федеральний уряд недостатньо приділяв уваги розвитку системи освіти, зокрема педагогічному оцінюванню та викладанню точних наук у вищих навчальних закладах. Дослідник детально зупинився на тому, що навчальні програми та плани повинні бути логічними, послідовними і постійно оновлюватись, оскільки посилюються вимоги до викладання навчальних предметів та системи оцінювання. На його думку, викладачі та працівники адміністрації вищого навчального закладу мають проводити стільки часу на вивчення програм та навчальних планів, скільки вони затрачають його на оцінювання рівня якості знань студентів [12]. Учений наголосив на тому, що варто детально і професійно вивчати та аналізувати навчальну документацію, зокрема, навчальну програму та план, бо саме ці документи покладено в основу організації навчального процесу. Однак від того, скільки буде затрачено часу на перевірку та вдосконалення навчальних програм і планів, рівень якості знань студентів не зміниться. На стан якості навчального процесу та його організацію можуть вплинути професійність педагога, його фахова підготовка. Тому у вищих навчальних закладах США почали здійснювати порівняння досягнень студентів, визначати рівень професійної підготовки викладачів і посилювати вимоги до навчального процесу, зокрема, до викладання навчальних дисциплін.

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Оскільки в період формування освіти правлячі кола США недостатньо уваги звертали на розвиток вищої освіти та організацію освітніх послуг, тому вона не мала належного фінансування і розвитку. Така ситуація щодо розвитку вищої освіти США тривала до середини XX ст. У другій половині XX ст. федеральний уряд країни звернув увагу на результати діагностування, оприлюднені комітетом Національного оцінювання прогресу освіти, і вплинув на інтенсивний розвиток американської освіти.

На корінні зміни в освіті США та інтенсивний її розвиток вплинули досягнення інших країн з розвитку вищої освіти та важкої промисловості. Здобутки вчених у космічній сфері колишнього Радянського Союзу спонукали федеральний уряд США до підвищення рівня розвитку освіти в державі, зокрема вищої освіти. Правлячі кола США були шоковані успішними досягненнями СРСР у галузі важкої промисловості та економіки, запуском першого штучного супутника Землі 4 жовтня 1957 р., запуском другого супутник з собакою Лайка на борту в листопаді 1957 р., в травні 1958 р. – третім, а 12 квітня 1961 р. першим польотом у космічний простір Ю.О. Гагаріна. Всі ці події змусили федеральний уряд США посилити фінансування освіти у своїй країні та розпочати реформування вищої освіти. У результаті збільшилася кількість навчальних закладів у США та зріс кількісний показник студентів загалом.

Президент США Дуайт Девід Ейзенхауер (Dwight David Eisenhower) запровадив вивчення досвіду радянських викладачів. Згодом Дж. Кеннеді (Джон Фітцджеральд Кеннеді (John Fitzgerald Kennedy відомий також як John Kennedy) у своїй доповіді зазначив, що американці повинні вчити фізику, бо їм доведеться вивчати російську мову. Дж. Кеннеді звернув особливу увагу на досягнення в освіті колишнього СРСР, зокрема, на підготовку кваліфікованих фахівців. Саме тому він створив комісію щодо вивчення досвіду роботи радянських педагогів. У цей період було здійснено переклад на англійську мову кращих радянських підручників з математики, фізики, хімії, за якими розпочали навчатися американські студенти.

Американський дослідник А.С. Трес (Trase Arthur S.) у своїй монографії “Що знає Іван і чого Джоні не знає”, опублікованій у 1961 р. (“What Ivan Knows That Johnny Doesn’t” 1961 p.), порівнював викладання навчальних дисциплін, зокрема історії, географії, іноземної мови та точних наук у радянських навчальних закладах та американських. Він зазначив, що рівень знань

студентів США з цих предметів дуже низький, і не лише порівняно з досягненнями радянських студентів, але й з будь-якими стандартами [11]. На його думку, правлячим колам США варто звернути увагу на якість викладання навчальних дисциплін у навчальних закладах, бо рівень знань американських студентів поступається рівню опанування точних наук та науковим досягненням іншої держави. Оскільки викладання навчальних дисциплін у навчальних закладах США залишається на низькому рівні, американські студенти відстають у вивченні точних наук. А.С. Трес стверджував, що уроки прогресу в космічній сфері сприяли реформуванню вищої освіти США як у системі навчання, так і в педагогічному оцінюванні [11].

Американський учений А.Дж. Херріс (Harris A.J.) висвітлює своє бачення щодо того, “чому американський Джоні (студент) знає менше ніж російський Іван”. На його думку, основною причиною є те, що в радянських навчальних закладах в основу навчальної програми покладено вивчення точних наук, зокрема фізики, математики, біології, рідної мови, а в американських – простота і цікавість викладу гуманітарних курсів. А.Дж. Херріс вважає, що треба посилити вимоги до викладання навчальних предметів, зокрема з технічних наук, та зменшити кількість студентів на одного викладача, оскільки на одного педагога в колишньому СРСР припадало 17 студентів, а в США – 41 [9].

У 1958 р. правлячі кола США створюють Центр порівняльної педагогіки з метою вивчити досвід інших країн для того, щоб вдосконалити навчальні програми, методи та підходи до викладання навчальних дисциплін як у школах, так і у вищих навчальних закладах. Директор цього Центру К.А. Андерсон (Anderson K.A.) запропонував детально порівняти світові системи освіти, зокрема, викладання навчальних предметів з використанням емпіричного вимірювання та досягнення студентів. Як зазначає американський дослідник Т. Хусен (Husen T.), порівняння світових систем освіти надасть можливість вдосконалити американську систему освіти та педагогічного оцінювання, зокрема, визначення рівня якості знань студентів і професійної діяльності викладачів [10]. Думка вченого заслуговує на увагу, бо для того, щоб почати реформування освіти та внести відповідні зміни до системи навчання та педагогічного оцінювання як студентів, так і викладачів, важливо вивчити досвід інших країн та стан якості освіти в цих державах. Таким чином, пріоритетними завданнями освіти США постають: удосконалити

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

методи та підходи до викладання навчальних предметів і, безумовно, посилити вимоги до викладання навчальних дисциплін та професійної підготовки педагогів, якісного програмного забезпечення вищої освіти, зокрема процесу навчання. Саме тому Національний інститут освіти США створює комісію з дослідження стану якості вищої освіти. Ця комісія дослідила стан вищої освіти США і виклала наукові рекомендації в доповіді “Проблеми в процесі навчання” (“Problems in the process of studies”), вказавши на низький рівень фахової підготовки викладачів. Отож перед правлячими колами США постає проблема кваліфікованої підготовки викладачів, їхньої готовності до викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах, яку визначають шляхом педагогічного оцінювання.

Результати оцінювання професійної діяльності викладачів, опубліковані у звіті уряду США “Нація в небезпеці” (“A Nation at Risk”), змусили правлячі кола серйозно замислитись над якістю освіти в державі. У цьому звіті зазначалось про низький рівень знань студентів та якість підготовки професорсько-викладацького складу, тому уряду США необхідно взяти під контроль фінансування освіти та її видатків, оскільки постала проблема якісного забезпечення освітніх послуг [5]. *Отже, політика уряду США щодо якості вищої освіти змінилась від простого фінансування освітніх потреб на якісне забезпечення освітніх послуг, зокрема, модернізації вищих навчальних закладів та якості навчального процесу.*

А. Кохен (Cohen A.) досліджує проблему якісного забезпечення освітніх послуг США, зокрема, оцінювання професійної діяльності викладачів студентами та статистичні дані результатів рейтингу педагогів. На думку А. Кохен, рейтинг викладачів у процесі оцінювання залежить від професійно сформульованих запитань в анкеті для студентів, які висловлюють свою думку і впевнені в тому, що їхні побажання врахують у процесі викладання навчальних дисциплін [8, 331]. Для поліпшення навчального процесу необхідно враховувати побажання студентів, експертів та потреби держави, зокрема, необхідність професійного забезпечення фахівців у різних галузях виробництва та модернізації навчальних закладів. Професорсько-викладацький склад є інтелектуальним потенціалом вищого навчального закладу, від компетентності якого залежить рівень здобуття студентами знань, умінь, навичок, що сприяє їхньому інтелектуальному розвитку, формуванню в них здатності швидко реагувати на економічні та політичні зміни в суспільстві.

Оцінювання професійної діяльності викладачів студентами у вищих навчальних закладах США, зокрема, тестування педагогічної компетентності педагогів, набуває широкої популярності в системі педагогічного оцінювання. Інтеграційні процеси та трансформація освіти в США дали поштовх до розвитку нових напрямів педагогічного оцінювання, тому і виникла ідея тестування педагогічної компетентності викладачів та міжнародного вимірювання якості освіти різних країн. Вивчення досвіду інших країн та порівняння результатів міжнародного вимірювання якості освіти підштовхнули американців посилити вимоги до якості фахової підготовки спеціалістів, діагностування професійної діяльності викладачів, зокрема, педагогічної компетентності, вдосконалюючи тести, стандарти, критерії, методи та підходи до оцінювання.

Американська вчена С.Б. Калверік (Calveric S.B.) зазначає, що підвищення стандартів педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США на державному та федеральному рівнях надають підстави студентам більш критично оцінювати рівень якості професійної підготовки педагогів, їхню педагогічну компетентність, майстерність і водночас спонукати наставників фахово викладати навчальну дисципліну і не послаблювати вимоги до її опанування у навчальному процесі [7]. На думку С.Б. Калверік, складність оцінювання професійної діяльності викладачів, зокрема, їхньої грамотності, полягає в тому, що визначення фахового рівня компетентності педагога це – співвідношення між його впевненістю у правильності написання і висловлення думки та реальним рівнем педагогічного діагностування [7]. Оцінювання грамотності викладача щодо висвітлення навчального матеріалу та його письмового оформлення полягає у кількісних підрахунках помилок, допущених викладачем у процесі викладання. Ці підрахунки засвідчують рівень навченості викладача, його фахової підготовки, педагогічної компетентності та вплив кількісного показника, допущених ним помилок у процесі викладання, на оцінювання студентами його професійності.

Таким чином, можна підкреслити, що визначення якості педагогічної компетентності, зокрема, їхньої грамотності в процесі оцінювання професійної діяльності, змушує викладачів до правильного правопису на дошці, фахового висвітлення програмового матеріалу у навчальному процесі. Однак трапляються випадки, коли викладачі мало приділяють уваги грамотному спілкуванню зі студентами,

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

правильному написанню слів, оскільки вважають, що студенти можуть сприймати необхідну інформацію і на мові суржику. Отож виникають проблеми із засвоєнням навчального матеріалу і з'являються труднощі в навчальному процесі, бо студенти вважають, що й вони можуть висловлюватись, допускаючи помилки в усних та письмових відповідях. Тому цілком логічно постає запитання: "Чому студентам занижують оцінки знань при відповіді на запитання, коли вони висвітлюють логічно і послідовно програмовий матеріал, проте на мові суржику?" Отже, викладач завжди повинен пам'ятати, що він є зразком для студентів як у процесі викладання навчальної дисципліни, так і в науковому пошуку.

У вищих навчальних закладах США оцінювання професійної діяльності викладачів здійснюють щоб встановити рейтинг викладачів ВНЗ, підвищити рівень якості викладання навчальних дисциплін, здійснити сертифікацію студентів, перевірити грамотність викладачів, зокрема, правильність написання та вживання лексичних одиниць, підвищити рівень їхньої фахової компетентності.

Оцінювання з метою підвищення рівня якості викладання навчальної дисципліни деякою мірою поступається високим стандартним вимогам і використовується для кількісних підрахунків балів та визначення рейтингу педагога. Це надає підстави стверджувати, що система оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США постійно вдосконалюється і посилюються вимоги до оцінювання професійної діяльності викладачів.

А.Т. Барон (Barone A.T.) наголошує на тому, що мета оцінювання професійної діяльності викладачів полягає в тому, щоб зрозуміти як педагоги сприймають результати рівня якості знань студентів, їхні кількісні показники які вказують і на рівень педагогічної компетентності, обізнаності, майстерності наставників [6]. Таким чином, учений виділяє два ключові запитання у науковому дослідженні: Як впливають кількісні показники знань студентів на рівень оцінювання професійної діяльності викладачів? Яким чином рівень ґрунтовних знань викладачів впливає на якість процесу оцінювання та визначення рейтингу педагогів? Американський учений здійснив опитування викладачів середньої школи та вищого навчального закладу Північної Каліфорнії щодо оцінювання знань студентів з читання, включаючи різні правила та виключення із них. Цей процес організували таким чином, щоб проаналізувати дії викладача з оцінювання якості

читання студентів, включаючи результати виставлених оцінок знань молоді, що вказують на рівень професійної діяльності викладачів, їхньої педагогічної компетентності. Таким чином, педагоги мають осмислити результати знань студентів, зробити висновки, дібрати такі методи і підходи, які б поліпшили якість викладання навчальної дисципліни, а у випадку великої кількості низьких балів, викладачам варто звернути увагу на власний рівень професійної діяльності, зокрема, педагогічної компетентності.

Розвиток американського суспільства другої половини XIX – на початку XXI ст., соціально-економічні зміни в країні, реформування освіти і висока конкурентоспроможність вищих навчальних закладів зумовили необхідність підготовки висококваліфікованих фахівців. А це вирішальною мірою залежить від фахової підготовки та педагогічної компетентності викладачів, яку треба розглядати комплексно в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу, враховуючи не лише показники оцінювання професійної діяльності викладачів студентами, а й думку експертів, відгуки батьків, колег, випускників та адміністрації ВНЗ. Ці принципи займають чільне місце в основі кадрової політики вищих навчальних закладів США. Зазначимо, що результати рейтингу оцінювання професійної діяльності викладачів впливають на службові підвищення педагогів, надбавки до їхньої заробітної плати, на рішення щодо продовження контракту. Професійно підготовлені і висококваліфіковані фахівці зможуть вільно орієнтуватися у сфері економічних перетворень, сучасному інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці та в подальшому вдосконаленні педагогічної компетентності, фахових знань, умінь, навичок.

Система вищої освіти США є зразком динамічності, постійної модернізації ВНЗ і структури освіти, що інтегрує найкраще із розвитку світової освітньої системи. Високий рівень освіти дав змогу допомогти американцям подолати кризи, пом'якшити проблеми расової дискримінації, перебороти бідність, безробіття, поліпшити становище жінок, національних меншин і став засобом розвитку суспільства. Концепція вищої освіти США "Виховання в дусі миру, демократії, прав людини", основною метою якої є виховання молоді для служіння суспільству, і поєднання навчання та наукових здобутків викладачів глибоко переконують, що лише викладачі мають достатній потенціал творчості, щоб забезпечити інтелектуальний розвиток

ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

студентів. Тому вищі навчальні заклади США перетворилися на установи, де певною мірою завершується навчання теорії, яка розуміється як засіб розвитку суспільства, а оцінювання професійної діяльності викладачів набуло відкритості, доступності до широких верств населення і використовується для забезпечення якості надання освітніх послуг.

Отже, здійснений теоретичний аналіз та узагальнення зарубіжного досвіду у сфері оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США у другій половині XX – на початку XXI ст. дають підстави сформулювати такі **загальні висновки**.

Оцінювання професійної діяльності викладачів США є одним із важливих чинників підвищення якості навчального процесу у вищих навчальних закладах. Педагогічне оцінювання, що реалізується на високому науково-методичному рівні, почали активно вивчати і запроваджувати як у ВНЗ України, так і багатьох країн світу.

У процесі вивчення історичних та політичних подій у США, економічного зростання країни та встановлення міжнародних зв'язків упродовж другої половини XX – початку XXI ст. ми виокремили три історичні періоди в розвитку оцінювання професійної діяльності викладачів, зокрема такі: перший період – “переломний і творчий”, від 50-х до 80-х років XX ст.; другий період – “стабільність та врегулювання”, з 80-х років до закінчення XX ст. (1980 – 2000 роки); третій період – “динаміки та поступу”, від кінця XX ст. до початку XXI ст. (2000 – 2014 року). Критеріями поділу тривалого інтервалу часу на періоди стали: реформування освіти, поступове підвищення вимог до обслуговування вищої освіти та підготовки фахівців.

1. Булах І. *Поняття та категорії педагогічної діагностики* / Ірина Булах // Ч. 1. *Теорія: Навчально-методичні та інформаційно-довідникові матеріали для педагогічних працівників* / [за заг. ред. Ірини Булах]. – К.: Майстер-клас, 2005. – С. 11 – 18.

2. Вільмут Джон. *Два значення та два визначення поняття оцінювання* / Джон Вільмут // *Основи педагогічного оцінювання*. Ч. 1. *Теорія:*

Навчально-методичні та інформаційно-довідникові матеріали для педагогічних працівників / [за заг. ред. Ірини Булах]. – К.: Майстер-клас, 2005. – С. 19 – 21.

3. Зварич І.М. *Оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США (друга половина XX – початок XXI століття): моногр.* / І.М. Зварич – К.: “Фенікс”, 2014. – 344 с.

4. *Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи: посібник* / Ляшенко О., Овчарук О., Лукіна Т., Івасюк І., Булах І., Гриневич Л. За заг. ред. Локишиної О.І. – К.: К.І.С., 2004. – 128 с.

5. *A Nation at Risk [Електронний ресурс]: The published report.* – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/A_Nation_at_Risk

6. Barone A.T. *A dissertation submitted in partial satisfaction of the requirements for the degree of Doctor of Education in the Graduate Division of the University of California, Berkeley* / Barone A.T. – Fall, 2012.

7. Calveric S.B. *Elementary Teachers' Assessment Belief and Practices: Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy at Virginia Commonwealth University* / Calveric S.B. – Virginia, 2010. – 135 p.

8. Cohen Y. *On the Effect of Class Size on the Evaluation of Lecturers' Performance* / Y. Cohen // *The American Statistician*. – November 1983. – Vol. 37. – № 4. – P. 331 – 333.

9. Harris A.J. *Ivan and Johnny – a critical review JSTOR: [Електронний ресурс] The Reading Teacher* / A.J. Harris. – Режим доступу: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/20197610?uid=3739232&uid=2&uid=4&sid=21104193586603>

10. Husen T. *International study of achievement in mathematics: A comparison of twelve countries. Vol. I – II Stockholm.* [Електронний ресурс] / T. Husen. / New York: Willey. – 1967. – P. 304 – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/>

11. Trace A.S. *What Ivan Knows That Johnny Doesn't* [Електронний ресурс] / A.S. Trace – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search>

12. Tyler R.W. *Publishes Basic Principles of Curriculum and Instruction* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://Ralph Tyler: Basic Principles of Curriculum and Instruction>

Стаття надійшла до редакції 29.08.2016

“Людські можливості ніколи ще не були виміряні; не можемо ми судити про них із досвіду – адже випробувано ще так мало”.

Шоро

американський письменник

